

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Lastekaitsetöö

Lasteabitelefoni 116111

Sotsiaalkindlustusamet

Lastekaitse korraldus Eestis

Lastekaitsetöö = koostöö

Esmane vastutus lapse õiguste ja heaolu tagamisel on **lapsevanemal**

Lapse heaolu on lapse arengut toetav seisund, milles lapse füüsilised, tervislikud, psühholoogilised, emotsionaalsed, sotsiaalsed, kognitiivsed, hariduslikud ja majanduslikud vajadused on rahuldatud

Lapse õiguste ja heaolu tagamiseks **tuleb teha valdkonnaülest koostööd ja ennetada lapse heaolu ja arengut ohustavaid riske**

Lapse heaolu kolmnurk

Abivajav laps

Lastekaitseadus §27 lõige 2:
igäühe kohus on anda teada lapsest, kellel võib olla abi vaja

Abivajavast lapsest tuleb teada anda, kas **lastekaitsetöötajale** või **lasteabitelefonile 116111**

Abivajav on laps:

- kellele pole tagatud heaolu ja turvatunne
- kes on jäetud hooletusse
- kes on kogenud väärkohtlemist (füüsilist, emotsionaalset, seksuaalset)
- kelle käitumine ohustab teda ennast või teisi

Hädaohusolev laps

Hädaohus on laps, kelle elu ja tervis on ohus. Hädaoht võib tuleneda nii välisest keskkonnast, teiste tegevusest kui ka lapse enda käitumisest.

Hädaohus olevast lapsest on kõigil **kohustus teavitada hädaabinumbri 112**

Hädaohus olevat last tuleb **viivitamatult abistada** ja vajaduse korral tuleb laps toimetada **ohutusse tingimustesse**

Abivajav laps ja tema abistamine

- ➔ Igal isikul on **kohustus abivajavast lapsest teavitada** viivitamata asukohajärgset kohalikku omavalitsust või **lasteabitelefoni 116 111**
- ➔ **Lapsega töötav isik** peab **lapse abivajadust hindama**, teavitama lapse abivajadusest lapsevanemat, kaasates vajadusel asjaomase spetsialisti **NB! Erand kui väärkohtlejaks on lapsevanem vm lähedane isik – pöörduda kohe kohaliku omavalitsuse poole**
- ➔ Kui lapsevanem ei asu tegelema lapse abivajaduse vähendamisega, siis tuleb **kohe teavitada kohalikku omavalitsust**, vajadusel võid pöörduda ka lasteabitelefoni 116 111 spetsialisti poole
- ➔ Abistamine peab **toetama lapse ja last kasvatava isiku vahelisi suhteid** ja selleks tuleb rakendada võrgustikutööd järgides juhtumikorralduse põhimõtteid

Milliste teemadega lasteabitelefoni poole pöörduetakse?

suhted:

- laste omavahelised suhted
- laste ja vanemate vahelised suhted
- laste ja teise täiskasvanu vaheliste suhted

ennast kahjustav käitumine:

- enesevigastamine, endale haiget tegemine
- enesetapu mõtted, halb vaimne heaolu
- suures koguses ravimite võtmine, mitte ravi eesmärgil
- erinevate mõnuainete/uimastite (sh alko, narko) kasutamine
- toitumine sh söömishäired

väärkohtlemine:

- emotsionaalne
- füüsiline
- seksuaalne
- kiusamine nt koolis, internetis
- lapse järelevalveta või hooletusse jätmine

Ennetamine (Lastekaitseseadus)

6. Ennetamine

(1) Lapse õiguste ja heaolu tagamiseks tuleb ennetada lapse heaolu ja arengut ohustavaid riske. Ennetamine hõlmab last ohustavate olukordade ja sündmuste võimalikult varast märkamist ja neile reageerimist, sealhulgas lapse arengu- ja käitumisprobleemide, kasvukeskkonnas esinevate probleemide ja väärkohtlemise tuvastamist ning lapse heaolu ja arengut soodustavate kaitsetegurite suurendamist.

(2) Riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste ametiasutused peavad vastavalt võimalustele arendama välja meetmed lapse abivajaduse ennetamiseks ning olemasolevate probleemide vähendamiseks. Meetmed peavad lähtuma lapse vajadustest, toetama lapse ja teda kasvatavate isikute suhteid ja sotsiaalset toimetulekut ning olema kättesaadavad, õigeaegsed, tulemuslikud ja pikaajalise positiivse mõjuga. (Lastekaitseseadus)

Erinevad regulatsioonid, juhised, tavad, normid

Lastekaitseseadus (2016) (nt abivajav, hädaohus laps, lastega töötamise piirang jm) Eesti Spordipoliitika põhialused aastani 2030 (nt "Lastele ja noortele tagatakse sportimiseks eakohased ning turvalised olud.")

EOK treenerite eetikakoodeks (nt "Treener peab austama kõigi treenitavate eneseväarikust, tunnustama igäühe panust ning õigust olla sõnaliselt, füüsiliselt ja seksuaalselt ahistamata ning ära kasutamata.") Rahvusvaheliste organisatsioonide väärtused, reeglid. Alaliidu, klubi visioon, missioon, põhikirj, väärtused, käitumisjuhised jne.

§ 20. Lastekaitsetöötajana ja lapsega töötava isikuna töötamise piirangud

(1) Lastekaitsetöötajana ja lapsega töötava isikuna ei tohitegutseda isik, keda on karistatud või kellele on kohaldatud sundravi karistusseadustiku §-des 113, 114, 116, 133–133/3, 141–145/1, 175, 175/1 või 178–179 sätestatud kuriteo eest, mille karistusandmed ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud või mille karistusandmed on karistusregistrist kustutatud ja kantud karistusregistri arhiivi. (1/1) (....)

(2) Lastekaitsetöötajana ja lapsega töötava isikuna ei tohi tegutseda isik, keda on karistatud või kellele on kohaldatud sundravi karistusseadustiku §-des 118, 121, 122, § 134 lõike 2 punktis 2, § 135 lõikes 2, § 136 lõikes 2, § 138/1 lõike 2 punktis 2, § 140 lõikes 2 või §-des 172–174, 180, 182, 182/1, 185, 187 või § 200 lõike 2 punktis 4 või 5 sätestatud kuriteo eest, mille karistusandmed ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud.

(3) Kui lastega töötamiseks käesoleva seaduse § 18 lõike 2 tähenduses on vajalik tegevusluba, on selle andmiseks õigustatud isik kohustatud jälgima käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud piirangutest kinnipidamist.

Lastega töötamise piirang II

Eluaegne keeld - k.a arhiveeritud karistused:

- § 113. Tapmine
- § 114. Mõrv
- § 116. Lapse tapmine
- § 133. Inimkaubandus
- § 133/1. Inimkaubanduse toetamine
- § 133/2. Prostitutsioonile kaasaaitamine
- § 133/3. Kupeldamine
- § 141. Vägistamine
- § 142. Sugulise kire vägivaldne rahuldamine
- § 143. Suguühetele või muule sugulise iseloomuga teole sundimine
- § 143/1. Sugulise kire rahuldamisele sundimine
- § 143/2. Suguühe või muu sugulise iseloomuga tegu mõjuvõimu kasutades
- § 144. Suguühe järeltulijaga
- § 145. Suguühe või muu sugulise iseloomuga tegu lapseealisega
- § 145/1. Alaealiselt seksi ostmise
- § 175. Inimkaubandus alaealise ärakasutamise eesmärgil
- § 175/1. Lapspornole juurdepääsu taotlemine ja selle jälgimine
- § 178. Lapsporno valmistamine ja selle võimaldamine
- § 178/1. Seksuaalse eesmärgiga kokkulepe lapseealisega kohtumiseks
- § 179. Lapseealise seksuaalne ahvatlemine

Lastega töötamise piirang III

Ajutine keeld - v.a arhiveeritud karistused:

- § 118. Raske tervisekahjustuse tekitamine
- § 121. Kehaline väärkohtlemine
- § 122. Piinamine
- § 134. Isikuvabadust piiravasse riiki toimetamine*
- § 135. Pantvangi võtmine*
- § 136. Vabaduse võtmine seadusliku aluseta*
- § 138/1. Doonorlusele sundimine*
- § 140. Doonorlusele kallutamine*
- § 172. Vööra lapse hõivamine

§ 173. Lapse müümine ja ostmine

§ 174. Perekondliku kuuluvuse muutmine

§ 180. Alaealisele julmuse eksponeerimine

§ 182. Alaealise kallutamine alkoholi tarvitamisele

§ 182/1. Alaealisele alkoholi müümine ja ostmine

§ 185. Narkootilise ja psühhotroopse aine edasiandmine nooremale kui kaheksateistaastasele isikule

§ 187. Alaealise kallutamine narkootilise ja psühhotroopse aine ja muu uimastava toimega aine ebaseaduslikule tarvitamisele

§ 200. Röövimine

4) see on toime pandud isiku poolt, kes on varem toime pannud röövimise või tapmise seoses röövimisega või muul omakasu motiivil või väljapressimisega;

5) see on toime pandud ras ke tervisekahjustuse tekitamisega;

* alla 18aastase suhtes

Lastega töötav isik

Lastekaitseseadus

§ 18. Lastekaitsetöötaja ja lastega töötav isik

Lastekaitseseaduse § 18. (2) alusel loetakse „Lapsega töötavaks isikuks“:

töös või kutsetegevuses lapsega vahetult kokku puutuvat isikut, samuti vabatahtlikus tegevuses, asendusteenistuses teenides, tööturuteenustel osaledes või praktikandina lapsega vahetult kokku puutuvat isikut.

Mida peab tegema tööandja?

Veenduma, et inimest, keda soovitakse tööle võtta, ei ole eelnimetatud kuritegude eest karistatud või sundravile määratud.

Kontrollima samal alusel ka neid töötajaid, kes on tööle asunud enne piirangu kehtestamist, s.t enne 2007. aastat.

Kontrollima pisteliselt kõiki töötajaid veendumaks, et neid ei ole karistatud töötamise vältel.

Mis juhtub, kui tööandja jätab kohustuse täitmata?

Kui lasteasutus eirab töötajatele seatud piirangut või ei tuvasta seda, karistatakse asutust rahatrahviga (karistusseadustiku § 179/1).

Järevalve: Sotsiaalkindlustusamet

Mida teha, kui päringu vastus on positiivne?

Tööandja/lasteasutuse vastutus, et isik ei pääseks ebaseadlikult töötama lastega.

Ajutine vs alaline keeld lastega töötada Kokkupuude lastega? (välistatud?)

Stigmatiseerimine Informeerimisel viide üldisele keelule lastega töötada (nt "„Treener X ei anna lastele tunde ega osale laste treeningutel tulenevalt seaduses sätestatud nõuetele mittevastavusest /Isik X ei tohi ajutiselt/alaliselt töötada lastega lastekaitseaduse § 20-st lähtuvalt.“

KASULIKUD VIITED:

WWW.KARISTUSREGISTER.EE, INFO@KARISTUSREGISTER.EE

LASTEKAITSESEADUS

116 111 - LASTEABI.EE

WWW.KRIMINAALPOLIITIKA.EE